

pp PÅRØRENDE PROGRAMMET konkret

– Jeg tror mange pårørende vil føle seg lurt hvis de bare skal lyttes til, uten at noe skjer i praksis, sier høyskolelektor Line Jenhaug som er kritisk til deler av pårørendestrategien regjeringen nylig la fram.

Line Jenhaug har nettopp tatt en doktorgrad der hovedtema er samarbeid med pårørende i omsorgstjenestene og stiller seg kritisk til deler av pårørendestrategien.

Det store spørsmålet

– Jeg savner fokus på det store spørsmålet, nemlig det store gapet mellom behov for omsorg og antall ansatte i omsorgstjenesten i årene framover. Vi står foran et økende omsorgsbehov. Anslag går ut på at behovet vil doble seg fra 2010 til 2060. Det økende antallet eldre utgjør en stor del av det økende omsorgsbehovet. Da blir spørsmålet: Hvem skal ta seg av de stadig flere som vil trenge omsorg? sier Line Jenhaug, som er høyskolelektor ved Høgskolen i Innlandet.

“ Det er godt å bli anerkjent og lyttet til, men hvis det ikke skjer særlig mye i praksis, tror jeg mange pårørende vil føle seg lurt.

Hun viser til at ulønnet innsats fra pårørende i dag er beregnet til 136.000 årsverk. Dette er nesten like mange årsverk som de kommunale omsorgstjenestene, som utgjør om lag 142.000 årsverk.

– Det kommer ikke til å bli særlig stor økning i tallet på folk i yrkesaktiv alder, inkludert antallet pårørende. Hva skjer når behovet for omsorg vil øke så kraftig, fortsetter Jenhaug.

Hva med virkemidlene?

– *Hvilket svar gir pårørendestrategien som regjeringen la fram nå nylig? Er en slik pårørendestrategi nødvendig?*

– Ja, det er veldig bra med fokus på pårørende, de har fått relativt liten oppmerksomhet. Men jeg synes strategien er for lite konkret når det gjelder virkemidlene. Det er godt å bli anerkjent og lyttet til, men hvis det ikke skjer særlig mye i praksis, tror jeg mange pårørende vil føle seg lurt, sier Jenhaug.

“ Det står blant annet i strategien at den uformelle omsorgen, altså pårørendes omsorg, skal opprettholdes på dagens nivå. Hvis det betyr dagens andel av omsorg sammenlignet med den offentlige omsorgen, betyr det at pårørende må ta på seg dobbelt så mye omsorgsansvar som i dag framover.

Mange har ventet på at regjeringen skulle legge fram sin nasjonale pårørendestrategi der tre hovedmål er trukket frem: (1) Å anerkjenne pårørende som en ressurs. (2) God og helhetlig ivaretagelse av alle

pårørende slik at de kan leve egne gode liv og kombinere pårønderollen med utdanning og arbeid. (3) Ingen barn skal måtte ta omsorgsansvar for familie eller andre.

Dobbelt så mye omsorgsansvar?

– Punkt tre er et selvfølgelig et mål som alle er enige om. De to andre målene er også viktige. Samtidig står det blant annet i strategien at den uformelle omsorgen, altså pårørendes omsorg, skal opprettholdes på dagens nivå. Hvis det betyr dagens andel av omsorg sammenlignet med den offentlige omsorgen, betyr det at pårørende må ta på seg dobbelt så mye omsorgsansvar som i dag framover. Det kan stå i misforhold til målet om å ivareta alle pårørende slik at de kan leve egne gode liv og kombinere pårønderollen med utdanning og arbeid.

– Et viktig punkt i regjeringens strategiplan er en undersøkelse rettet mot pårørendes situasjon. Vil den gi noe mer enn hva man allerede vet?

– Ja, en slik undersøkelse er viktig. Det har vært lite forskning på pårørende. En slik undersøkelse kan gi mer tydelige tall på hvor mye omsorgsansvar og omsorgsarbeid pårørende har. Den kan og bør også gi mer presise svar på hvor mye dette ansvaret påvirker pårørendes egen helse, svar på hvor mye klaging som må til for at pårørende blir hørt i det kommunale systemet, og likeledes svar på hvor mye reell påvirkning pårørende har når det gjelder brukerens situasjon, sier Line Jenhaug.

Økonomien oppi dette

Jenhaug konkluderer med at også dette handler mye om økonomi. Hvis kommunene ikke har økonomi til å ansette mange flere i den kommunale omsorgstjenesten, kan det bety at pårørende må sørge for at dagens omsorgsnivå opprettholdes framover. I praksis vil det si at pårørende må yte mer i årene som kommer.

– Jeg synes den nasjonale strategien har for lite fokus på hva et økt omsorgsbehov vil innebære i praksis, avslutter Line Jenhaug.

Tekst:

Marie Rein Bore

Journalist